

4. Rezabek R. J. Online Focus Groups: Electronic Discussions for Research. *Forum: Qualitative Social Research*. 2000. №1. С. 1–20.
5. Stewart K., Williams M. Researching Online Populations: the Use of Online Focus Groups for Social Research . *Qualitative Research*. 2005. №5. С. 395–416.

КРЕАТИВНІСТЬ, ЯК ЧИННИК РІВНЯ РОЗВИТКУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ.

Мідна Т.М.

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка*

mednaya.tatyana@gmail.com

Актуальність. В умовах сучасної української дійсності, довготривалого стресу у населення, коли війна так чи інакше зачепила усе населення України, та щоб перемогти ворога, який має перевагу за багатьма пунктами, українцям життєво необхідно мати високий рівень стресостійкості та вміти вирішувати питання нестандартними засобами.

Гіпотеза. На основі аналізу літературних джерел та існуючих теоретичних моделей взаємодії особливостей креативності та рівня стресостійкості, сформульована гіпотеза, що існує позитивний та взаємовигідний взаємозв'язок між цими двома психологічними конструктами. За припущенням, особистості, які виявляють високий рівень креативності, мають більш виражену стресостійкість й використовують більш продуктивні копінг-стратегії.

Ця гіпотеза базується на ідеї, що креативність та стресостійкість можуть спільно впливати на психічну готовність особистості до вирішення завдань та подолання труднощів. Передбачається, що виявлення цього взаємозв'язку буде сприяти розумінню, як розвивати та підтримувати креативність та стресостійкість як взаємопідтримуючі аспекти психічного благополуччя та успіху в різних сферах життя особистості.

Дослідження взаємозв'язку між особливостями креативності та рівнем стресостійкості особистості базується на ряді наукових теорій та концепцій. Нижче наведені деякі з ключових теорій, які визначають фундаментальний фреймворк для розуміння цього взаємозв'язку:

Теорія експлорації-експлуатації (Г. Амабілья): Ця теорія вказує на те, що креативність виникає з балансу між експлорацією (дослідженням нового) і експлуатацією (використанням вже наявних знань). Особистості, які здатні до креативності, можуть бути більш відкритими до нових досвідів та, отже, можуть розпоряджатися вищим рівнем стресостійкості, оскільки вони ефективно впорядкуються з невизначеністю нових ситуацій.

Теорія психологічного потоку (М. Чіксентміхай): Ця теорія вказує на те, що стан "потоку" виникає, коли особистість повністю поглиблюється в діяльність, яка викликає високий рівень зацікавленості та задоволення. Особистості, які досягають стану потоку через креативні дії, можуть бути більш

стресостійкими, оскільки цей стан допомагає їм впоратися з труднощами та стресом.

Теорія загального стресу (Г. Сельє): Згідно з цією теорією, стрес є невід'ємною частиною життя. Особистості, які розвивають високий рівень стресостійкості, можуть виявляти більше можливостей для виявлення креативності в ситуаціях, пов'язаних із стресом, оскільки вони ефективно адаптуються до таких умов.

Теорія двійовладдя (Р. Епштейн): Ця теорія вказує на наявність двох систем управління: реактивної та рефлексивної. Високий рівень стресостійкості може вказувати на добре розвинену реактивну систему, що може бути пов'язаною із здатністю до адаптації. Креативність, з іншого боку, може бути пов'язана з рефлексивною системою, що активізується у стані високої концентрації та творчого мислення.

Ці теорії становлять основу для розуміння взаємозв'язку між креативністю та стресостійкістю особистості. Поглиблення досліджень в цьому напрямку може допомогти глибше розкрити механізми, які лежать в основі цього взаємозв'язку і надати підставу для розвитку практичних й тренінгових рекомендацій у сферах розвитку особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гришко В. В. Теоретичний аналіз підходів до креативності як психологічної властивості. *Традиції та інновації менеджменту навчальних закладів і реалізація управлінських проектів : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Менеджмент у педагогічній системі А. С. Макаренка та його використання в освітньому просторі України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 11-12 березня 2010 р.) / заг. ред. М.В. Гриньової ; Полт. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка, Каф. пед. майстерності та менеджменту, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України та ін. Полтава, 2010. С. 123–124. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2740/1/Grischko.pdf> .*
2. Іванченко А. О. Психологія креативності особистості: теоретико-методологічний та прикладний аспекти : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.01 / наук. консультант С. Д. Максименко ; НАПН України, Ін-т психології імені Г. С. Костюка. Київ, 2017. 40 с.
3. Кандаурова И. В. Обучение и воспитание успехом - шаг к развитию творческой личности. *Шкільному психологу. Усе для роботи.* 2015. № 8. С. 36–38.
4. Коваль Н. Ключові навички для життя. Чого не вчать у школі, а варто було б. *Директор школи. Шкільний світ : журн.* 2019. № 12. С. 22–42.
5. Когут О. О. Психологія стресостійкості особистості : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / наук. консультант О. П. Сергєєнкова ; Ун-т Григорія Сковороди в Переяславі. Переяслав, 2021. 42 с.
6. Кононова М. М., Жорник Є. І. Копінг-стратегія як чинник професійної самоефективності військовослужбовця. *Синергетичний підхід до*

проектування життєвого простору особистості : зб. наук. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. офлайн-конф., (м. Полтава, 28-29 квіт. 2022 р.) / за ред.: В. В. Фазан, Н. В. Сулаєва, К. В. Седих ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2022. С. 102–106. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20667>.

7. Лебедик Л. Управління розвитком креативності особистості. *Інноваційні педагогічні рішення у початковій освіті* : зб. наук. пр. / за заг. ред. О. А. Федій, відпов. ред. Ю. Г. Павленко ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2022. Вип. 5. С. 49–59. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20485>.

8. Тітов І. Г. Методи нейрокогнітивних досліджень креативності: переваги та недоліки. *Синергетичний підхід до проектування життєвого простору особистості* : зб. наук. матеріалів Міжнар. наук.-практ. офлайн-конф., (м. Полтава, 27-28 квіт. 2021 р.) / за ред.: С. М. Шевчук, Н. В. Сулаєва, К. В. Седих ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2021. С. 284–287. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17550>.

9. Тесленко М. М., Перетяцько Л. Г., Юдіна Н. О. Формування стресостійкості як чинник самоефективності особистості в ситуації невизначеності. *Синергетичний підхід до проектування життєвого простору особистості* : зб. наук. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. офлайн-конф., (м. Полтава, 28-29 квіт. 2022 р.) / за ред.: В. В. Фазан, Н. В. Сулаєва, К. В. Седих ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2022. С. 208–211. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20715>.

10. Яновська Т. А. Стресостійкість як чинник збереження працездатності правоохоронця в різних умовах діяльності. *Синергетичний підхід до проектування життєвого простору особистості* : зб. наук. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. офлайн-конф., (м. Полтава, 28-29 квіт. 2022 р.) / за ред.: В. В. Фазан, Н. В. Сулаєва, К. В. Седих ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2022. С. 244–247. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20734>.

НАУКОВА ШКОЛА ПСИХОЛОГІЇ БАГАТОВИМІРНОЇ ОСОБИСТОСТІ: ІСТОРІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ

Моргун В. Ф.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
v.f.morgun@gmail.com*

Актуальність проблеми. Авторів цих рядків у жовтні 1980 року пощастило стати співзасновником і очільником (по 2012 р.) кафедри психології Полтавського педагогічного, що була відокремлена від кафедри педагогіки за дозволом Міністерства України і наказом ректора інституту І. А. Зязюна. Одним із вагомих досягнень кафедри є підготовка фахівців найвищої кваліфікації – докторів наук та професорів, які, як правило, стають засновниками і лідерами